

הבגד בכך שיש לו רק בגדים הפטורים. ואעפ"י שעל האדם אין שום חלות חיוב. [גם בשטמ"ק משמע בעיקר הסברא כרש"י, שיש עונש גם למ"ד חובת טלית].

טלית שנקרעה... פרטי דינים, ע' בקונטרס שבסוף הספר פרק שלישי ה.

(ע"ב) אורך הציציות ומקום הנקב לתליית הציציות – ע' בפירוט קונטרס שבסוף הספר פרק רביעי יח ופרק שלישי יג.

דף מב

יצריך לפרודא כי צוציתא דארמאי. פירוש, צריך להפריד החוטים שלא יהו מסובכים אלו באלו, כמו שפרשו האחרונים. ונראה שאין זה מעכב בדיעבד ואינו אלא משום נוי המצוה. ובמשנה ברורה (ת,ז) צדד לומר שמעכב בדיעבד, ואין משמע כן מסתימת הגמרא והפוסקים. וכל שכן שאין פסול אם רק בשעת הקשירה בבגד היו החוטים מסובכים. ונראה שהוא הדין אם היו ענבים בעניבה בשעת הקשירה, אין לחוש. וכן רגילים לענב ארבעה חוטים בשעת עשיה לסימן שיהיו ארבעה ראשים מצד הקשר מזה וארבעה מזה (עפ"י חזון איש או"ח ג,ט. וכ"כ בערוך השלחן סי' ה, שאין ההפרדה חיוב מן הדין).

בשבת, אין להפריד חוטי הציצית אם נסתבכו ביותר, משום 'תיקון מנא' שכיון שצריך להפריד החוטים נחשב הסכך קלקול בבגד – אלא יברך עליה כמו שהיא (עפ"י הגרש"ז אויערבך, מובא בספר הליכות שלמה ג,ח).

ציצית צריכה שתהא נוטפת על הקרן... משום כך יש לקשור הציציות באופן שיהיו תלויים בצד הבגד, שאז הן 'נוטפות' על הקרן. ואם הם לכיוון מטה הרי אינן על הקרן (עפ"י פוסקים או"ח יא,טו. ע"ש במשנ"ב ובאה"ל, ובחזו"א ג,יב).

ויש להזהר מאד שלא יהיו תלויות באלכסון, שזהו מנהג קראים. ואם תלויות כך – מצוה להחזירן (משנ"ב שם).

יצריך שירחיק מלא קשר גודל. ואם הטיל סמוך לשפה בתוך מלא קשר גודל, ואחר כך האריך הבגד – דעת המשנ"ב (ע' בסי' יא סקמ"ג ובאה"ל טו ד"ה ואם) לפסול, משום 'תעשה ולא מן העשוי'. ואילו החזון-איש (או"ח ג,כב) כתב להוכיח שכשר, ממה שאמרו לעיל (מ:): חסידים הראשונים כיון שפצעו בה ג' היו מטילין לה תכלת. ופרש"י כיון שהגיעו לשלש אצבעות האחרונים מטילין לה תכלת מיד, הרי משמע שהטילו בקצה הבגד ממש, שאם הרחיקו כמלא קשר גודל, שוב אין יכולים לארוג עוד שלש אצבעות כי אז אין הציציות בכנף כלל.

לכאורה יש מקום לדחות הראיה, שיש לפרש 'כיון שהגיעו לג' אצבעות' – לתוך ג' ולא לתחילתן. והיו מטילין כאשר הגיעו לשיעור שאפשר להרחיק מלא קשר גודל, ושוב היו משלימים הבגד ומתקנים גימורו.

עוד היה נראה לדחות עפ"י מה שכתב הגרי"ח"ק שליט"א (בפרוש 'ארגמן' למסכת ציצית יד) בפירוש דברי התוס' (מ: ד"ה שמא), שחסידים הראשונים היו מטילים באצבע הרביעית, דהכא איירינן אליבא דרב הונא הסובר תוך ד' [והחזו"א ג,ב] תמה על התוס' וצדד לפרש באופן אחר. וקשה לפירושו מדוע נקט כיון שפצעו בה ג' – וע"כ לומר שלכך נקט ג', כדי להרחיק מלא קשר גודל. ולפי"ז אדרבה, מוכח מכאן שאין להטיל תוך קשר גודל אף אם אח"כ יורחק.

ולדעת הגאון חזו"א עלינו לחלק בין דין מרחק קשר גודל למרחק ג' אצבעות, ששם ודאי צריך שבשעת ההטלה לא יהיו הציציות רחוקות מהכנף ג' אצבעות, ואם תלאן באמצע הבגד ואח"כ הזיון פסול משום תולמ"ה (וכמש"כ המג"א יא סקט"ו), שהרי לא עשה ציצית בכנף. וצריך באור, דהכא נמי נאמר שאין עשייתו 'על הכנף' אלא תחתיו. אמנם על כרחנו לחלק בין הדינים, שהרי נראה שאם הטיל תוך ג' ואח"כ המשיך הבגד עד שנתרחקו מהשפה יותר מג' – פסולה, כדמוכח מהסידים הראשונים שלא היו תולים מיד אלא בסוף האריגה. ואין אומרים בזה כמו שאמרו בקשר גודל 'בשעת עשיה אתמר', כי סוף סוף אין עתה ציצית בכנף. ועל כרחך ששונה דין הרחקת קשר גודל שבעצם נחשב שיש ציצית בכנף אלא שמחוסר תיקון וכמש"כ החזו"א.

י' אחד מינייהו עדיף כתרי מינן' – משום שאויר ארץ ישראל מחכים (ע' שטמ"ק כתובות עה).
ואף על פי שבני ארץ ישראל פקחים וחריפים מבני בבל, ככלל אנו נוקטים אנו להלכה כפי התלמוד הבבלי בניגוד לתלמוד ארץ ישראל. והטעם – כפי שכתב הרי"ף בסוף מסכת עירובין – לפי שתלמוד בבלי נכתב לאחר התלמוד הירושלמי והלכתא כבתראי, לפי שראו את דברי קודמיהם (שו"ת מהרי"ק פד; צא: קפא).
ע"ע במובא ביוסף דעת כתובות עה.
טעמים נוספים לכך שהלכה כתלמוד הבבלי – ע' במובא ביוסף דעת חגיגה י.

'מנין לציצית בעובד כוכבים שהיא פסולה...' אם התחיבה לבדה נעשית ע"י נכרי, והקשירה והכריכות בישראל – ע' בקונטרס שבסוף הספר, פרק רביעי ו. ואם נעשתה חוליה אחת עם קשריה ע"י ישראל, ואח"כ המשיך נכרי בעשיית הגדיל – ע"ש סעיף יא.

'ע"ב) 'עשאן מן הקוצים...' כמה מהראשונים פרשו [דלא כפרש"י] 'קוצים' – צמר הנאחז בקוצים. 'נימין' – הנתלשים מן הבהמה. וטעם הפסול, יש מי שכתב משום שאין ראוי לעשות בגדים מאותם שאריות צמר, והרי נאמר ציצית הכנף. ויש שכתב הטעם משום ביוזי מצוה. וכתבו הפוסקים להלכה לחוש לשיטות אלו (ע' אר"ח יא,ה).

'הא תכילתא היכי צבעיתו לה...' בדין צביעת התכלת לשמה, ע' בקונטרס שבסוף הספר פרק שמיני ג.

דף מג

'מאי אין לה בדיקה נמי דקאמר אטעימה.' פרש"י בלשון אחת: אין אדם יכול לבדוק הצמר אם לשם תכלת נצבע אם לטעימה לשם נסיון. ואם תאמר לפי זה תפלין וציצית שוים הם, שהרי גם לתפלין אין בדיקה אם נעשו לשמה אם לאו.

וי"ל שתם תפלין אין חוששים שנעשו לשם דבר אחר [ואפילו בעיבוד העור אין חוששים לשלא לשמה, לפרש"י במומחה ולפירוש התוס' בכל אדם], הלכך אין צורך בבדיקה אלא לענין חסרות ויתרות, משא"כ ציצית יש לחוש שמא לא נצבעו החוטים לשם מצוה אלא לשם נסיון. ומלתא דשכיחא היא, שהרי אמרו לעיל גזירה משום טעימה, ומלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן.